

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Број: 101-17-2-1071/13
Сарајево, 09.04.2013. године**

На основу члана 53. Правилника Централне банке Босне и Херцеговине, УВ број: 120/05 од 29. јуна 2005. године, 100-УВ број: 66/10 од 29. априла 2010. године, 100-УВ број: 130/11 од 30. марта 2011. године, 100-УВ број: 18/12 од 31. јануара 2012. године и 100-УВ број: 10/13 од 31. јануара 2013. године, гувернер Централне банке Босне и Херцеговине, доноси

МЕТОДОЛОГИЈУ
за компилацију и презентацију статистике каматних стопа

Увод

1. Овом методологијом за компилацију и презентацију статистике каматних стопа (у даљем тексту: методологија) дефинишу се основна правила за компилацију и презентацију статистике каматних стопа, начин и математичке формуле за израчунавање каматних стопа, класификација финансијских инструмента, институционалних сектора и примјери за израчунавање.

2. Статистика каматних стопа коју компилује и публикује Централна банка Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна банка) производи хармонизоване податке о висини просјечних пондерисаних активних и пасивних номиналних каматних стопа комерцијалних банака у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: банке и БиХ), исказаних на годишњем нивоу.

3. За потребе израде статистике каматних стопа Централна банка прикупља податке од свих банака у БиХ на извјештајном обрасцу МФС2-Нови Преглед каматних стопа на годишњем нивоу (у даљем тексту: Извјештај МФС2-Нови), почевши с подацима за јануар 2012. године. Претходна статистика каматних стопа као и Извјештајни образац за каматне стопе, МФС2 укида се с подацима за децембар 2012. године, уз напомену да први дио тог обрасца о распону од минималних до максималних активних и пасивних каматних стопа банке требају достављати и даље, једном годишње, уз податке за јануар текуће године, на постојећем формату.

Методолошки концепт

4. У процесу компилације података о каматним стопама, банке примјењују међународне стандарде статистичког извјештавања утврђене:

а) Приручником за статистику каматних стопа за монетарне финансијске институције, ЕЦБ (ЕЦБ/2001/18)
<http://www.ecb.int/stats/pdf/money/mfiintrestratestisticsmanual.pdf?3d820c233707337fdbe4c184c0fad1c8>

б) Приручником за монетарну и финансијску статистику, ММФ, 2000
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/mfs/manual/index.htm>

ц) Водичем за компилацију монетарне и финансијске статистике, ММФ, 2008
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/cgmfs/eng/index.htm>

- д) Системом националних рачуна SNA 93
- е) Европским системом рачуна ESA 95

5. У процесу развоја нове статистике каматних стопа усклађене са законодавством Европске уније (у даљем тексту: ЕУ), коришћене су препоруке експерата Народне банке Аустрије који су у оквиру Пројекта ИРА 2008, пружили техничку помоћ Централној банци у циљу достизања стандарда ЕУ у области статистике каматних стопа.

Извјештајне јединице

6. Извјештајне јединице за компилацију статистике каматних стопа јесу све банке у БиХ чије су надлежности, рад и пословање регулисани позитивним прописима о банкама, као и Развојна банка Федерације БиХ, чије су надлежности и рад дефинисани Законом о Развојној банци Федерације БиХ.

Компилација података

7. Компилација података за статистику каматних стопа од наведених извјештајних јединица се врши путем Извјештаја МФС2-Нови из тачке 3. ове методологије. Подаци од банака се прикупљају у главним јединицама Централне банке и достављају организационом облику за статистику монетарног и финансијског сектора Централног уреда Централне банке (у даљем тексту: Служба). Извјештај МФС2-Нови с подацима о каматним стопама на кредите и депозите као и припадајућим износима, банке достављају електронски у Excel формату, а по потреби и у другом електронском формату, надлежној главној јединици Централне банке у складу с дефинисаним роком од 15 календарских дана по истеку извјештајног мјесеца. Главне јединице Централне банке обрађене Извјештаје МФС2-Нови достављају Служби, најкасније у року од пет наредних календарских дана. Изузетак су подаци за децембар извјештајне године, који се достављају као привремени и коначни подаци. Рок за доставу привремених података за децембар извјештајне године се банкама продужава за пет до седам календарских дана у односу на претходно утврђени рок од 15 календарских дана, док се коначни подаци достављају у првој седмици марта.

8. Извјештај МФС2-Нови банке достављају главним јединицама Централне банке сачуван у Excel формату, с називом фајла који садржи сљедеће:

File name: KBGGMMNNNNMFS2-Novі, KB=комерцијална банка, GG=година, MM=мјесец, NNNN=шифра банке и MFS2-Novі=ознака извјештаја.

Израда извјештаја

9. При изради Извјештаја МФС2-Нови, на првој страници наводи се ознака извјештајног мјесеца, шифра банке, име овлашћене особе која је одобрила извјештај, име особе која је саставила извјештај, као и датум састављања извјештаја. Приликом попуњавања Извјештаја МФС2-Нови није дозвољено додавати колоне и редове као ни мијењати било који саставни дио истог, како би се обезбиједила једнообразност формата улазних података за каматне стопе и пратеће износе и омогућило даље ажурирање података. Банке искључиво попуњавају бијела поља у извјештајном обрасцу. Осјенчена поља се не попуњавају.

10. Банке путем Извјештаја МФС2-Нови достављају износе свих новоуговорених кредита и депозита закључених између банке и клијента у извјештајном мјесецу као и њима припадајуће каматне стопе. Поред новоуговорених послова, банке извјештавају и о одређеним постојећим пословима који обухватају књиговодствена стања револвинг кредита, прекорачења и кредитних картица у бруто износу (без исправке вриједности) и књиговодствена стања депозита по виђењу посљедњег дана извјештајног мјесеца. Каматна стопа се дефинише као каматна стопа индивидуално уговорена између банке и клијента (становништва или нефинансијског предузећа) за депозит или кредит, исказана на годишњем нивоу, у процентима с три децимале. За сваки појединачни кредит или депозит се врши израчунавање каматне стопе, на један од два начина, зависно од начина наплате или исплате камате, односно приписа или капитализације камате. Први начин је израчунавање ануализоване уговорене каматне стопе или AAR – Annualized agreed rate (у даљем тексту: АУКС), а други начин је израчунавање уже дефинисане ефективне каматне стопе или NDER – Narrowly defined effective rate (у даљем тексту: УДЕКС). Након што се израчуна АУКС/УДЕКС, израчунава се просјечна пондерисана каматна стопа за одређену категорију кредита или депозита која се уноси у Извјештај МФС2-Нови.

11. Сви износи за потребе израде Извјештаја МФС2-Нови морају бити прерачунати и исказани у хиљадама конвертибилних марака (у даљем тексту: КМ) с бројевима заокруженим на најближу хиљаду без децималних мјеста, уз употребу сепаратора. (*На примјер:* 2.158 – два милиона сто педесет осам хиљада). Код нових послова се уноси оригинално уговорени износи кредита или депозита с припадајућом каматом а код постојећих послова се уноси постојеће стање кредита или депозита заједно с обрачунавом каматом која је укључена у износ постојећег посла. У складу са структуром Извјештаја МФС2-Нови, треба класификовати новоуговорене кредите нефинансијским предузећима према висини износа, водећи рачуна у којем би се распону тај кредит налазио да се исказује у евро валути. (*На примјер:* У току извјештајног мјесеца уговорена су с нефинансијским предузећима два кредита, у КМ с валутном клаузулом, од 1 милион КМ и од 3 милиона КМ. Први кредит треба бити приказан у износу од 1.000 и класификован у ред који се односи на кредите: „преко 0,25 милиона EUR до 1 милион EUR“ с пратећом каматном стопом, јер је према фиксном курсу $1 \text{ КМ} = 0,51129 \text{ EUR}$ или $1 \text{ EUR} = 1,955830 \text{ КМ}$, износ од $1.000.000 \text{ КМ} / 1,955830 = 511.291 \text{ EUR}$. Други кредит треба бити приказан у износу од 3.000 и класификован у ред који се односи на кредите: „преко 1 милион EUR“ уз пратећу каматну стопу, јер је $3.000.000 / 1,955830 = 1.533.875 \text{ EUR}$).

Ревизија података

12. Ревизија публикованих података се врши првог наредног извјештајног мјесеца, у случају доставе коригованих података или методолошких промјена у процедурама компилације статистике каматних стопа. Ревидирани подаци се означавају фуснотом којом се објашњава настала промјена. Ревизија података се врши од момента настанка промјене која је резултирала промјеном у серији података.

13. Ако дође до промјене у презентацији, као што је публикавање новог индикатора, инструмента или слично, историјска серија података се ревидира од момента увођења новог индикатора.

Основни принципи, концепти и правила за компилацију и презентацију статистике каматних стопа

14. У процесу компилације и презентације статистике каматних стопа морају се поштовати основни принципи, концепти и правила за класификацију институционалних сектора, финансијских инструмената и за израчунавање каматних стопа.

15. Валута

15.1. У оквиру категорија: а) кредити и б) депозити, постоје и три додатне валутне подјеле, како слиједи:

а) Каматне стопе на кредите

- 1) Каматне стопе на кредите у КМ,
- 2) Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом,
- 3) Каматне стопе на кредите у иностраној валути.

б) Каматне стопе на депозите

- 1) Каматне стопе на депозите у КМ и каматне стопе на депозите у КМ с валутном клаузулом,
- 2) Каматне стопе на депозите у иностраној валути (не укључујући депозите у EUR),
- 3) Каматне стопе на депозите у евро валути (у EUR).

16. Секторизација

16.1. Све претходно наведене врсте каматних стопа даље се распоређују у одређене позиције према секторској припадности корисника кредита на:

а) Кредите/депозите који се односе на сектор становништва: 1) становништво, 2) самостални обртници (предузетници) и 3) непрофитне институције које пружају услугу становништву

б) Кредите/депозите који се односе на сектор нефинансијских предузећа: 1) јавна и 2) приватна нефинансијска предузећа.

а) Кредити/депозити који се односе на сектор становништва

За потребе извјештавања о висини каматних стопа на кредите и депозите банака, сектор становништва је проширен и обухвата становништво по стандардној класификацији, самосталне обртнике (предузетнике) и непрофитне институције које пружају услуге становништву:

1) Становништво

Сектор становништва укључује појединце или групе појединаца као потрошаче и произвођаче роба и нефинансијских услуга за искључиво властиту финалну употребу. У групу привредно самосталних се убрајају радници, упосленици, службеници, пензионери те незапослени. Групу осталих физичких лица чине домаћице, дјеца, ученици, студенти, особе које се налазе на обуци за занат, те особе без навођења занимања.

2) Самостални обртници (предузетници)

Самостални обртници (предузетници) производе тржишна добра и услуге (тржишни произвођачи). Обрт (предузетништво) јесте самостално и трајно обављање допуштених и регистрованих привредних дјелатности у основном, допунском или додатном занимању, од стране физичких лица са сврхом постизања добити која се остварује производњом, прометом или пружањем услуга на тржишту. Ова категорија обухвата, на примјер: домаћу радиност, традиционалне и старе занате, љекаре, адвокате, угоститељство итд.

3) Непрофитне институције које пружају услуге становништву

Ове непрофитне институције обухватају институционалне јединице које су правна лица и које пружају услуге становништву. Њихови основни извори прихода, осим оног добијеног од повремене продаје, углавном произлазе из добровољних прилога у новцу или натури од стране становништа у својству потрошача, од средстава добијених од Владе и од прихода од властите имовине. Ова категорија обухвата, на примјер: синдикате, професионална удружења и академска друштва, потрошачка удружења, политичке партије, цркве, вјерска удружења, културне, рекреативне и спортске клубове, добротворне организације и организације за пружање помоћи.

б) Кредити/депозити који се односе на сектор нефинансијских предузећа

Под нефинансијским предузећима подразумијевају се предузећа која су ангажована првенствено у производњи добара и нефинансијских услуга:

1) Јавна нефинансијска предузећа

Јавна нефинансијска предузећа су предузећа која оснива и контролише држава с најмање 50% учешћа у власништву, а обављају дјелатност од општег интереса.

2) Приватна нефинансијска предузећа

Приватна нефинансијска предузећа су у већинском приватном власништву правних или физичких лица, баве се производњом и продајом добара и услуга за потребе тржишта у циљу стицања добити.

16.2. Претходно наведени сектори се односе само на резиденте, док нерезиденти нису укључени у статистику каматних стопа.

17. Тип пословања

Статистика каматних стопа према типу пословања обухвата: нове послове и послове по остатку вриједности (постојећи послови).

17.1. Нови послови

а) Новим пословима сматрају се:

1) сви нови уговори о кредиту или депозиту закључени између банке и клијента у току мјесеца за који се извјештава (изузев кредита за реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних.)

2) сви финансијски аранжмани за које су услови уговорени први пут у току мјесеца за који се извјештава, као и сви постојећи уговори за које су уговорени нови услови уз активно учешће клијента (Уколико је клијент активно учествовао у поновном уговарању, чак иако су услови из уговора остали непромијењени, такви уговори о кредиту или депозиту приказују се као нови послови).

Датум закључења уговора сматра се одлучујућим фактором приликом класификације и укључивања новог кредитног или депозитног посла у извјештај о висини каматних стопа банке за мјесец који је предмет извјештавања (за разлику од досадашње статистике каматних стопа, гдје је основ за пријављивање новог посла био моменат стварне реализације новог посла у износу који је стварно реализован у том мјесецу).

Новим пословима, у смислу ове методологије, не сматрају се:

- 1) аутоматско продужавање постојећих уговора о кредиту и депозиту, без активног учешћа клијента, које не захтијева поновно уговарање услова и модалитета уговора (каматна стопа, рочност, индексација итд.). Термин „Без активног учешћа клијента“ значи да је каматна стопа аутоматски усклађена у складу с одредбом из уговора, без могућности да је клијент имао неки утицај. (*на примјер*: уколико се каматна стопа усклађује са стопом EURIBOR различитих рочности без могућности да клијент преговара или отплати кредит),
- 2) било каква промјена услова из уговора (*на примјер*: каматна стопа, рочност, индексација), уколико је то уговором предвиђено,
- 3) уколико је током нових преговора само средство обезбеђења потраживања промијењено, при чему то нема утицаја на висину каматне стопе и износ кредита).

Примјер:

У мјесецу извјештаја је:

- Кредит 1 с волуменом од 10.000 КМ по каматној стопи од 5,25% новоуговорен,
- Кредит 2 с 8.000 КМ по новој каматној стопи од 5,5% уговорен,
- Кредит 3 с 10.000 КМ по каматној стопи од 5% новоуговорен

Под новим пословима се извјештава каматна стопа од 5,232% $[(5,25\% * 10.000 + 5,5\% * 8.000 + 5\% * 10.000) / 28.000 = 5,232\%]$ и волумен нових послова од 28.000 КМ.

б) Проблематични кредити

Проблематични кредити представљају стање укупног преосталог дуга појединачног кредита (укључујући и износ кашњења):

- 1) по основу кога дужник касни с отплатом главнице или камате 90 и више дана од иницијалног рока доспијећа,
- 2) по коме је камата у висини тромјесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је одложено њено плаћање,
- 3) по основу којег дужник касни мање од 90 дана, али је банка процијенила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

У случају да клијент привремено обустави плаћање кредита и поново почне с отплатом послерије извјесног времена, нови почетак отплате након мораторијума, сам по себи не представља нови посао, уколико није дошло до промјене услова из уговора уз активно учешће клијента. Уколико се такав кредит односи на револвинг кредите или кредите по кредитним картицама, поново се укључује у постојеће послове када клијент настави да отплаћује кредит.

ц) Кредити за реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних

По каматним стопама значајно нижим од тржишних су они кредити код којих банка омогућава клијенту да реструктурира неизмирени дуг по каматној стопи нижој од тржишне како би се спријечило потпуно неизвршење обавеза по том кредиту у случају када клијент има финансијских проблема. У смислу ове методологије, реструктурирање дуга по каматним стопама значајно нижим од тржишних подразумејева каматне стопе које нису настале као резултат понуде и потражње на кредитном тржишту, већ их банка утврђује на нижем нивоу од уобичајних каматних стопа које одобрава за исту врсту производа.

17.2. Послови по остатку вриједности (постојећи послови) су послови, како сlijеди:

а) Дуг по кредитним картицама становништву или нефинансијским предузећима
Дуг по кредитним картицама се односи на кредите одобрене преко кредитне картице сектору становништва или нефинансијским предузећима. Искоришћени дио одобреног кредита, тј. дуговни салдо може се у цијелости отплатити у одређеном року (кредитна погодност), или се може исплаћивати у ратама, при чему неизмирени дуг прелази у продужени кредит.

б) Кредитна погодност

Кредитна погодност је одложено плаћање дуга по кредитној картици по каматној стопи од 0% у периоду од датума када је извршено плаћање путем кредитне картице у једном обрачунском периоду до краја тог обрачунског периода или до рока који банка сама одреди (грејс период), након чега овај дуговни салдо прераста у дуг, односно продужени кредит.

ц) Продужени кредит

Продужени кредит настаје након што је датум доспијећа иницијалног обрачунског периода гдје је каматна стопа 0% или бескаматног периода који банка сама одреди прошао, односно када се на дуговни салдо на рачуну кредитне картице који није измирен када је то било први пут могуће, обрачунава камата. Такође, продужени кредит настаје и у случају када банка обрачунава камату почев од датума када је клијент извршио плаћање кредитном картицом.

д) Минус по текућем рачуну (прекорачење)

Минус по текућем рачуну је дуговни салдо на текућем рачуну сектора становништва и нефинансијског сектора. Сва прекорачења по текућем рачуну су предмет извјештавања без обзира да ли је минус по текућем рачуну у оквиру или изнад лимита уговореног између банке и клијента. Банка прави разлику између дозвољеног и недозвољеног прекорачења по текућем рачуну. Прекорачење по текућем рачуну не укључује кредите одобрене преко кредитне картице.

е) Револвинг кредит

Револвинг кредит је уговор између банке и клијента који омогућава клијенту да узме кредит током одређеног периода и до одређеног лимита, и да отплати кредит по својој жељи до уговореног рока.

Револвинг кредит има сљедеће карактеристике: клијент може користити или повући средства до висине претходно одобреног кредитног лимита без обавезе давања

претходне најаве банци, износ одобреног кредита може да се повећава или смањује како се средства користе или враћају, кредит може да се користи из више пута и не постоји обавеза регуларне отплате кредита.

Револвинг кредит искључује кредите одобрене преко кредитне картице. Укупан износ који клијент дугује предмет је извјештавања о висини каматних стопа банака без обзира да ли је тај износ у оквиру или изван лимита претходно уговореног између банке и клијента у погледу износа или периода отплате кредита.

17.3. Разграничење нових од постојећих послова

Промјена каматне стопе током трајања уговора која је предвиђена у уговору о кредиту или депозиту у времену закључења уговора t_0 не представља нови посао, већ дио услова прецизираних уговором. Дакле, промјена каматне стопе или других услова из уговора који су предвиђени уговором не приказују се у статистици каматних стопа на нове послове. Међутим, промјена каматне стопе представља нови посао уколико није предвиђена у иницијалном уговору, већ је настала као резултат преговора између банке и клијента.

Примјер: Начин приказивања каматне стопе на постојеће и нове послове

Банка је примила депозит у износу од 1.000 КМ који је орочен на двије године. Номинална (уговорена) каматна стопа износи 7% годишње. На крају уговора, клијент има слједеће могућности:

- 1) да повуче положени новац,
- 2) да обавијести банку да жели да обнови уговор под истим условима,
- 3) да не учини ништа, и у том случају банка може аутоматски продужити уговор под истим условима,
- 4) да преговара о условима уговора и у том случају клијент има могућност да услове из уговора промијени или да их не промијени.

Могућности наведене у овом примјеру од 1) – 4) биће приказане у статистици каматних стопа на постојеће и нове послове на слједећи начин, при чему t_0 означава вријеме закључења уговора, а времена t_1 и t_2 наредне периоде у годинама. За потребе статистике каматних стопа коју прикупља Централна банка потребно је обратити пажњу само на дио који се односи на нове послове, а дио за постојеће послове се може примијенити само у четвртом случају, уколико је клијент преговарао о том да наведени депозит буде положен даље као депозит по виђењу или трансферибилни депозит који би се само по том основу требао класификовати у постојеће послове:

- 1) Повлачење положеног новца:

	t_0	t_1	t_2
КАМАТНА СТОПА НА ПОСТОЈЕЋЕ ПОСЛОВЕ	7%	7%	-
ПОНДЕР	1000	1000	-
КАМАТНА СТОПА НА НОВЕ ПОСЛОВЕ	7%	-	-
ПОНДЕР	1000	-	-

2) Клијент обавјештава банку да жели да обнови уговор под истим условима:

	t_0	t_1	t_2
КАМАТНЕ СТОПЕ НА ПОСТОЈЕЋЕ ПОСЛОВЕ	7%	7%	7%
ПОНДЕР	1000	1000	1000
КАМАТНЕ СТОПЕ НА НОВЕ ПОСЛОВЕ	7%	-	7%
ПОНДЕР	1000	-	1000

3) Аутоматско продужавање уговора под истим условима:

	t_0	t_1	t_2
КАМАТНЕ СТОПЕ НА ПОСТОЈЕЋЕ ПОСЛОВЕ	7%	7%	7%
ПОНДЕР	1000	1000	1000
КАМАТНЕ СТОПЕ НА НОВЕ ПОСЛОВЕ	7%	-	-
ПОНДЕР	1000	-	-

4) Преговарање о условима из уговора:

		t_0	t_1	t_2
КЛИЈЕНТ ЈЕ УСПИО ДА ПРОМИЈЕНИ УСЛОВЕ УГОВОРА	КАМАТНА СТОПА НА ПОСТОЈЕЋИ ПОСАО	7%	7%	10%
	ПОНДЕР	1000	1000	1000
	КАМАТНА СТОПА НА НОВИ ПОСАО	7%	-	10%
	ПОНДЕР	1000	-	1000
КЛИЈЕНТ НИЈЕ УСПИО ДА ПРОМИЈЕНИ УСЛОВЕ УГОВОРА	КАМАТНА СТОПА НА ПОСТОЈЕЋЕ ПОСЛОВЕ	7%	7%	7%
	ПОНДЕР	1000	1000	1000
	КАМАТНА СТОПА НА НОВЕ ПОСЛОВЕ	7%	-	7%
	ПОНДЕР	1000	-	1000

18. Кредити

Банка ће, за потребе извјештавања, кредите одобрене сектору становништва, према намјени дијелити на: потрошачке, стамбене и остале. Кредити нефинансијским предузећима се дијеле према износима новоугворених кредита.

18.1. Кредити сектору становништва

18.1.1. Потрошачки кредити

Потрошачки кредити су кредити одобрени за куповину роба и услуга за личну потрошњу, (*на примјер*: кредити за куповину моторних возила, намјештаја, апарата за домаћинство, телевизора или компјутера, кредити за финансирање годишњих одмора, и слично). Потрошачки кредити самосталним подузетницима/друштвима лица без правног својства обухваћени су овом категоријом кредита само када давалац кредита дефинитивно зна, да ће кредит бити коришћен углавном у сврхе личне потрошње. Потрошачки кредит који се рефинансира кроз нови потрошачки кредит класификује се као потрошачки кредит. Потрошачки кредит који се рефинансира кроз готовински кредит класификује се као остали кредит. Под потрошачким кредитима/нови послови се извјештавају сви новоугворени потрошачки кредити осим кредита по кредитним картицама, револвинг кредита и прекорачења по рачуну.

18.1.2. Стамбени кредити

Стамбени кредити су кредити одобрени у циљу инвестирања у стамбене јединице за лично коришћење или рентирање, укључујући изградњу, адаптацију, реконструкцију или поправку. Куповина грађевинског земљишта без изграђеног објекта и с дјелимично изграђеним грађевинским објектом, кредити за увођење централног гријања и побољшање енергетске ефикасности сматрају се стамбеним кредитима. Стамбени кредит који се рефинансира кроз нови стамбени кредит класификује се као стамбени кредит. Кредити за изградњу животног простора самосталним предузетницима/друштвима лица без правног својства обухваћени су овом категоријом, осим у случајевима када давалац кредита зна, да се животно простор

углавном користи у пословне сврхе. У том случају се исти исказују као „остали кредити“.

За каматне стопе и одговарајуће износе нових послова подјела стамбених кредита, према уговореном почетном року фиксног укамаћења, дијели се у сљедеће категорије:

- а) до једне године,
- б) преко једне године до пет година,
- ц) преко пет година до 10 година,
- д) преко 10 година.

18.1.3. Остали кредити

Остали кредити обухватају кредите који не спадају у претходне двије категорије, тј. у потрошачке или стамбене кредите. *Примјери* осталих кредита су: пословни кредити, кредити за образовање, консолидовање дуга, готовински кредити, кредити слободним професијама и самосталним обртницима (предузетницима), односно приватним непрофитним организацијама, уколико се намјена не може идентификовати. Под категоријом „Остали кредити“ – нови послови се извјештавају сви новоуговорени кредити за остале сврхе осим кредита по кредитним картицама, револвинг кредитима и прекорачењима по рачуну.

За каматне стопе и износе нових послова категорија Остали кредити, према почетном року фиксног укамаћења, дијели се у сљедеће категорије:

- а) до једне године,
- б) преко једне године до пет година,
- ц) преко пет година.

18.2. Кредити нефинансијским предузећима

Кредити нефинансијским предузећима у КМ, у КМ с валутном клаузулом и у иностраној валути на нове послове класификују се у три категорије кредита, зависно од износа сваког појединачног кредита:

- а) до и укључујући 250.000 EUR,
- б) преко 250.000 EUR до и укључујући 1.000.000 EUR,
- ц) преко 1.000.000 EUR.

Износ кредита се односи на појединачне кредите, значи не односи се на укупан износ свих кредита одобрених од стране банке једном нефинансијском предузећу.

За каматне стопе и износе нових послова категорија Кредити нефинансијским предузећима, према почетном року фиксног укамаћења, дијели се у сљедеће категорије:

- а) до једне године,
- б) преко једне године до пет година,
- ц) преко пет година.

19. Депозити

Депозити становништва и нефинансијских предузећа за потребе статистике каматних стопа се дијеле на преконоћне или депозите по виђењу (трансферибилне) и на орочене депозите (према оригинално договореној рочности).

19.1. Преконоћни, депозити по виђењу (overnight, преносиви, трансферибилни) депозити

Преконоћни депозити (депозити по виђењу, трансферибилни депозити) су депозити који се на захтјев могу одмах претворити у новац и/или су преносиви платним налогом банци, књижењем дуговања или сличним средством, без значајног одлагања, ограничења или кажњавања. То су депозити без договореног рока доспијећа. (Примјери преконоћних депозита су: текући рачуни с потражним салдом, депозити по виђењу, штедни улози по виђењу и намјенски рачуни). Каматне стопе на преконоћне депозите укључују депозите с каматом и каматоносне и некаматоносне депозите. Преконоћни депозити укључују и кредите отплативе до краја наредног радног дана од дана када је кредит одобрен.

19.2. Орочени депозити

Орочени депозити су непреносиви депозити с фиксним роком код којих клијент не може располагати средствима прије истека уговореног рока или може располагати прије уговореног рока уз плаћање неке врсте надокнаде (смањење каматне стопе или плаћање пенала). Орочени депозити су орочени штедни улози и депозити орочени на одређено вријеме. Уколико је уговором предвиђена могућност да орочени депозит може након претходне најаве бити раније разорочен или опозван на захтјев уз плаћање одређених пенала, код иницијалног класификовања овакав депозит се класификује као орочени депозит, а ако је клијент поднио захтјев за разорочење у складу с одредбама из уговора које се односе на период претходне најаве, такав орочени депозит након подношења захтјева за разорочење уколико се налази у књиговодственом стању на крају извјештајног мјесеца прелази у депозит с отказним роком. Депозити с отказним роком су непреносиви депозити без уговорене рочности којима клијент не може располагати без претходне најаве. У зависности од одредаба из уговора, располагање средствима прије истека периода најаве није могуће или је могуће само уз плаћање пенала.

Орочени депозити код нових послова за сектор становништва и за сектор нефинансијских предузећа се дијеле према оригиналној (иницијално) договореној рочности. Оригинална (иницијална) договорена рочност орочених депозита код нових послова, за сектор становништва и сектор нефинансијских предузећа, се дијели на периоде:

- а) до једне године,
- б) преко једне до двије године,
- ц) преко двије године.

20. Израчунавање каматне стопе на кредите и депозите

20.1. Иницијални период фиксне каматне стопе

Кредити на нове послове за сектор становништва и сектор нефинансијских предузећа, осим кредита на постојеће послове (који за сада укључују само револвинг кредите,

минусе по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама), дијеле се према иницијалном периоду фиксне каматне стопе (у даљем тексту: ИПФКС).

ИПФКС је унапријед одређени, односно дефинисани период времена на почетку уговора о кредиту током којег каматна стопа не може бити промијењена. ИПФКС може бити краћи или једнак оригиналној рочности кредита. Класификација кредита код нових послова врши се у зависности од врсте каматне стопе (фиксна или промјенљива). Уколико је каматна стопа фиксна, даља класификација се врши по иницијалном периоду фиксне каматне стопе и уноси у одговарајуће редове који садрже ознаку до једне године ИПФКС, преко једне – до пет година ИПФКС, преко пет година ИПФКС или преко 10 година ИПФКС.

У тексту који слиједи дато је објашњење за све врсте каматних стопа на нове кредите који су дефинисани у Обрасцу:

- *промјенљива каматна стопа и до једне године ИПФКС*, укључује:

промјенљиве каматне стопе на нове краткорочне кредите с оригиналним доспијећем до једне године и промјенљиве каматне стопе на нове дугорочне кредите с оригиналним доспијећем преко једне године, дакле све кредите с промјенљивом каматном стопом. Овдје се такође класификују и каматне стопе на нове краткорочне кредите с оригиналним доспијећем до једне године и с ИПФКС-ом до једне године, као и каматне стопе на нове дугорочне кредите с оригиналним доспијећем преко једне године али с ИПФКС-ом до једне године, дакле и каматне стопе на нове краткорочне и дугорочне кредите који имају ИПФКС до једне године. Већину кредита банке пласирају по промјенљивим каматним стопама па ће се ту највише података и попунити,

- с оригиналним доспијећем *преко једне године* (овај увучени ред у Извјештају МФС2-Нови служи као додатна информација претходном реду и овдје се класификују промјенљиве каматне стопе на нове дугорочне кредите с оригиналним доспијећем преко једне године и каматне стопе на нове дугорочне кредите с оригиналним доспијећем преко једне године али с ИПФКС-ом до једне године,

- *преко једне до пет година ИПФКС* овдје се класификују каматне стопе на нове кредите с ИПФКС-ом преко једне године до пет година с оригиналним доспијећем преко једне године (промјенљиве каматне стопе се овдје не класификују),

- *преко пет година ИПФКС* овдје се класификују каматне стопе на нове кредите с ИПФКС-ом преко пет година с оригиналним доспијећем преко пет година (промјенљиве каматне стопе се овдје не класификују),

- *преко 10 година ИПФКС* овдје се класификују каматне стопе на нове кредите с ИПФКС-ом преко 10 година с оригиналним доспијећем преко 10 година (промјенљиве каматне стопе се овдје не класификују).

20.2. ИПФКС код кредита с растућом или опадајућом каматном стопом

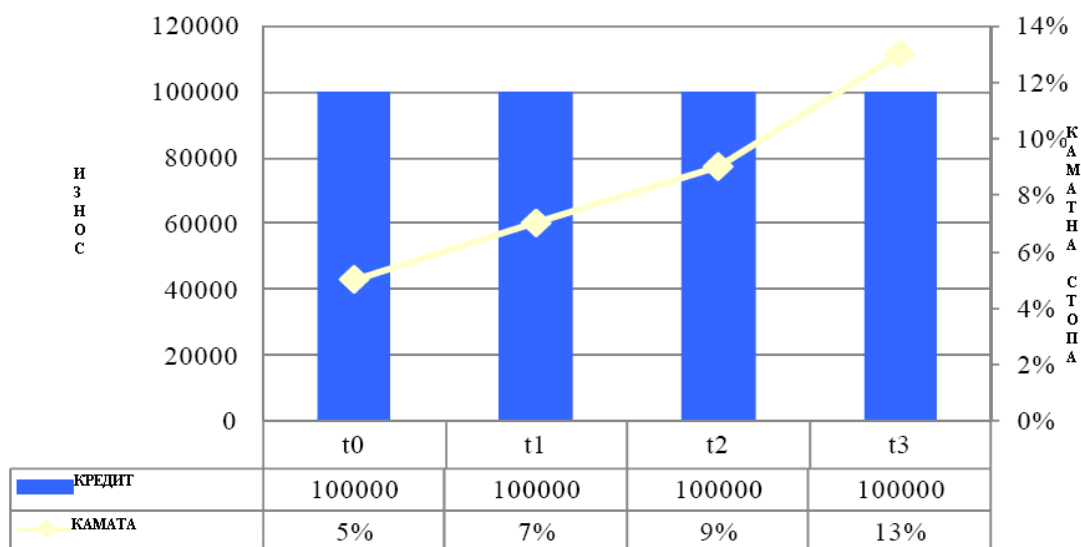
Код кредита с растућом или опадајућом каматном стопом (степенаста каматна стопа) иницијални период фиксне каматне стопе једнак је рочности кредита, пошто је фиксна каматна стопа уговорена за укупну рочност кредита у времену t_0 када је уговор закључен.

Кредити и депозити с растућом или опадајућом фиксном каматном стопом, односно степенастом каматном стопом, су кредити и депозити с фиксном рочности код којих се примјењује каматна стопа која расте или опада из године у годину, за унапријед утврђени број процентних поена. Код ових кредита иницијални период фиксне каматне стопе једнак је рочности кредита, пошто је фиксна каматна стопа уговорена за укупну рочност кредита у времену t_0 када је уговор закључен.

Примјер и табела приказују начин евидентирања каматне стопе на кредит с растућом каматном стопом. Свака стопа која се састоји од фиксног и варијабилног дијела који је везан за вриједност неког индекса новчаног тржишта (EURIBOR, LIBOR и др.) или је везан за раст цијена на мало, индекс трошкова живота итд., третира се као промјенљива каматна стопа и сходно томе класификује се у оквиру сваке појединачне категорије инструмента у оквиру индикатора „промјенљива каматна стопа и до једне године ИПФКС“.

Примјер: Кредит са степенастом каматном стопом

Банка је одобрила потрошачки кредит од 100.000 КМ на четири године. У првој години каматна стопа износи 5%, у другој 7%, у трећој 9% и у четвртој 13%. Израчуната каматна стопа УДЕКС износи 8,4951%. Камата се наплаћује квартално, а главница по року доспијећа.

	t ₀	t ₁	t ₂	t ₃
КАМАТНА СТОПА НА ПОСТОЈЕЋЕ ПОСЛОВЕ	5%	7%	9%	13%
ПОНДЕР	100000	100000	100000	100000
КАМАТНА СТОПА НА НОВЕ ПОСЛОВЕ	8,4951%	-	-	-
ПОНДЕР	100000	-	-	-

У статистици нових послова у времену t_0 приказује се каматна стопа од 8,4951%, а кредит се класификује као потрошачки кредит „преко једне до пет година ИПФКС“.

20.3. ИПФКС код кредита за сектор становништва и сектор нефинансијских предузећа

Потрошачки, стамбени и остали кредити на нове послове за сектор становништва и сектор нефинансијских предузећа према периоду иницијалне фиксне каматне стопе дијеле се на следећи начин:

20.3.1. Код потрошачких и осталих кредита на нове послове за сектор становништва разликујемо следеће иницијалне периоде фиксне каматне стопе:

- промјенљива стопа и до једне године ИПФКС,

- преко једне до пет година ИПФКС,
- преко пет година ИПФКС.

20.3.2. Код стамбених кредита на нове послове за сектор становништва разликујемо сљедеће иницијалне периоде фиксне каматне стопе:

- промјенљива стопа и до једне године ИПФКС,
- преко једне године до пет година ИПФКС,
- преко пет година до 10 година ИПФКС,
- преко десет година ИПФКС.

20.3.3. Кредити на нове послове за нефинансијска предузећа према иницијалном периоду фиксне каматне стопе дијеле се на:

- до једне године ИПФКС,

Примјер: Каматна стопа код кредита с ИПФКС-ом

Петогодишњи кредит с промјенљивом каматном стопом која се усклађује сваких шест мјесеци класификује се у оквиру индикатора „промјенљива стопа и до једне године ИПФКС“.

Петнаестогодишњи кредит с промјенљивом каматном стопом која се усклађује једном годишње такође се класификује у оквиру индикатора „промјенљива стопа и до једне године ИПФКС“.

- преко једне године до пет година ИПФКС,
- преко пет година ИПФКС.

Примјер: Каматна стопа код кредита с ИПФКС-ом

Одобрен је потрошачки кредит становништву у трајању од 10 година. У времену t_0 банка и клијент су се договорили да је каматна стопа фиксна и износи 10% на годишњем нивоу у прве четири године. Након овог иницијалног периода фиксне каматне стопе, нова каматна стопа биће накнадно утврђена у периоду t_4 . Та нова каматна стопа за преостали период трајања кредита, може бити фиксна или промјенљива, али у сваком случају није позната у времену t_0 . У статистици нових послова у времену t_0 кредит се приказује у оквиру индикатора „преко 1 и до 5 година ИПФКС“. Резултат преговора (уз активно учешће клијента) у времену t_4 је фиксна каматна стопа која износи 8% на годишњем нивоу током преосталих шест година трајања кредита и она ће у времену t_4 бити приказана у статистици нових послова у оквиру индикатора „преко 5 година ИПФКС“.

20.4. Израчунавање ануализоване уговорене каматне стопе/АУКС (AAR – Annualized agreed rate)

Ануализована уговорена каматна стопа (АУКС) је уговорена каматна стопа између банке и клијента на кредите и депозите која је конвертована на годишњој основи и изражена у процентима на годишњем нивоу.

Банка која за обрачун камате на кредите и депозите користи пропорционални метод израчунава АУКС уколико се наплата, припис или капитализација камате на кредит, односно исплата, припис или капитализација камате на депозит, врши у регуларним временским интервалима у току једне године или чешће или једнако отплати главнице кредита или исплати депозита у случајевима када:

а) уговором није предвиђена промјена каматне стопе и

б) уговором је предвиђена промјена каматне стопе, при чему висина будуће каматне стопе није позната у моменту закључења уговора.

Регуларним временским интервалом сматра се дневна, мјесечна, двомјесечна, тромјесечна, четворомјесечна, полугодишња и годишња наплата, припис или капитализација камате на кредит, односно исплата, припис или капитализација камате на депозит унутар једне године.

Математичка формула за израчунавање АУКС-а

$$x = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n} \right)^n - 1$$

гдје је:

- x ануализована каматна стопа (АУКС),

- r_{ag} годишња номинална каматна стопа уговорена између банке и клијента за кредит или депозит, где се наплата или капитализација камате на кредит, односно исплата или капитализација камате на депозит врши у регуларним временским интервалима унутар једне године,

- n број временских периода током којих се врши наплата/исплата/капитализација камате

(тако је $n = 1$ за годишње плаћање, $n = 2$ за полугодишње плаћање, $n = 4$ за квартално, $n = 12$ за мјесечно, и $n = 365$ само уколико се камата заиста плаћа дневно, а не уколико се обрачунава дневно).

Примјер: Израчунавање ануализоване уговорене каматне стопе

Одобрен је кредит на временски период од пет година. Уговорена каматна стопа износи 10% годишње, камата се плаћа квартално, а отплата главнице по року доспијећа. АУКС се израчунава на сљедећи начин:

$$X = (1 + 0,1/4)^4 - 1 = 0,103813 = 10,3813\%$$

Примјер:

Положен је депозит с роком доспијећа од три мјесеца. Уговорена каматна стопа на депозит износи 3% годишње, а капитализација камате врши се по року доспијећа. АУКС се израчунава на сљедећи начин:

$$X = (1 + 0,03/4)^4 - 1 = 0,03033 = 3,033\%$$

20.5. Израчунавање уже дефинисане ефективне каматне стопе/УДЕКС (NDER – Narrowly defined effective rate)

Уже дефинисана ефективна каматна стопа (УДЕКС) је каматна стопа која на годишњем нивоу изједначава садашњу вриједност свих будућих или постојећих обавеза (кредит или депозит, отплата главнице, плаћање камате), осим других трошкова уговорених између банке и клијента.

УДЕКС израчунава банка која за обрачун камате на кредите и депозите користи конформни метод. Банка која за обрачун камате на кредите и депозите користи пропорционални метод израчунава уже дефинисану ефективну каматну стопу (УДЕКС) у сљедећим случајевима:

а) уколико се наплата или капитализација камате на кредит, односно исплата или капитализација камате на депозит врши у нерегуларним временским интервалима

б) уколико се отплата/исплата главнице врши чешће од плаћања камате.

Уколико се банка определијели, може све каматне стопе на кредите и депозите израчунавати као УДЕКС. Уколико банка користи пропорционални метод за обрачунавање камате и уколико се исплата или капитализација камате на кредит или депозит врши у регуларним временским интервалима у току једне године или чешће или једнако од отплате главнице кредита или исплате депозита, АУКС је једнак УДЕКС-у.

Математичка формула која се користи за израчунавање УДЕКС-а је:

$$K = \sum_{n=1}^N (CF_n \times DF_n) = \sum_{n=1}^N \left(CF_n \times \left(\frac{1}{1+i} \right)^{\frac{D_n}{365}} \right)$$

гдје је:

K - износ кредита,

N - укупан број плаћања,

CF_n - новчани ток n, из угла банке у случају кредита или из угла клијента у случају депозита,

DF_n - дисконтни фактор за n плаћање,

i - каматна стопа (УДЕКС),

D_n - број дана до n-тог плаћања.

УЧЕСТАЛОСТ НАПЛАТЕ КАМАТЕ				
УЧЕСТАЛОСТ ОТПЛАТЕ ГЛАВНИЦЕ		МЈЕСЕЧНА	КВАРТАЛНА	ГОДИШЊА
	МЈЕСЕЧНА	АУКС	УДЕКС	УДЕКС
	КВАРТАЛНА	АУКС	АУКС	УДЕКС
	ГОДИШЊА	АУКС	АУКС	АУКС
	НА КРАЈУ УГОВОРА	АУКС	АУКС	АУКС

Матрица учесталости наплате камате и отплате главнице

20.6. Израчунавање просјечне пондерисане каматне стопе

Након што се израчуна АУКС/УДЕКС за сваки појединачни кредит или депозит, израчунава се просјечна пондерисана каматна стопа за одређену категорију кредита или депозита која се уноси у Извјештај МФС2-Нови.

Начин израчунавања просјечне пондерисане каматне стопе на кредите и на депозите је остао непромијењен и банке могу користити методу или начин који су и до сада користиле.

20.6.1. Просјечна пондерисана каматна стопа на кредите

Просјечне пондерисане каматне стопе на кредите се израчунавају за двије категорије кредита: кредите становништву и кредите нефинансијским предузећима, користећи један од два начина за израчунавање просјечних пондерисаних каматних стопа из става (2) ове тачке.

Израчунавање просјечне каматне стопе се може вршити на два начина:

- а) на бази укупних кредита по одређеној каматној стопи
- б) на бази оствареног прихода по основу камате.

а) Израчунавање просјечне пондерисане каматне стопе на бази укупних кредита по одређеној каматној стопи

Просјечна пондерисана каматна стопа на кредите = $\frac{\text{Укупни кредити по одређеној каматној стопи}}{\text{Укупни кредити по различитим каматним стопама}} \times \text{коришћена каматна стопа}$

Формула за израчунавање просјечне пондерисане каматне стопе је сљедећа:

$$p = \frac{(G1 \times p1) + (G2 \times p2) + (G3 \times p3) + \dots + (Gn \times pn)}{G1 + G2 + G3 + \dots + Gn}$$

Гдје је:

p просјечна пондерисана каматна стопа,
 G_1 сума кредита по одређеној каматној стопи p_1 ,
 p_1 каматна стопа на кредите G_1 ,
 $G_1+\dots+G_n$ сума кредита.

Примјер: Банка је уговорила сљедеће кредите

8.000 КМ кредита по стопи 12,25%
5.000 КМ кредита по стопи 10,36%
18.000 КМ кредита по стопи 8,18 %
31.000 КМ кредита укупно у току мјесеца уговорено.

Колика је просјечна пондерисана каматна стопа на новоуговорене кредите?

Просјечна пондерисана каматна стопа се добије када се примијени напријед наведена формула

$$p = \frac{(8000 \times 12,25) + (5000 \times 10,36) + (18000 \times 8,18)}{8000 + 5000 + 18000}$$

$$p = \frac{98000 + 51800 + 147240}{31000}$$

$$p = \frac{297040}{31000} = 9,58\%$$

или

$$\frac{8000 \times 12,25}{31000} = 3,16\%$$

$$\frac{5000 \times 10,36}{31000} = 1,67\%$$

$$\frac{18000 \times 8,18}{31000} = 4,75\%$$

$$= 3,16 + 1,67 + 4,75 = 9,58\%$$

б) Израчунавање просјечне пондерисане каматне стопе на бази оствареног прихода по основу камате на кредите

Просјечна пондерисана каматна стопа се може израчунати на бази оствареног прихода по основу камата на кредите по следећој формули:

$$P = \frac{G \times p}{100}$$

P представља укупан приход остварен од камате,
 G главница на коју је камата рачуната,
 p просјечна пондерисана каматна стопа.

Примјер:

Ако је банка у одређеном мјесецу уговорила укупно 31.000 КМ кредита нефинансијским предузећима по различитим каматним стопама и остварила укупан приход по основу камата на те кредите у износу 2.969,80 КМ, колика је просјечна каматна стопа?

По наведеној формули израчунавамо просјечну остварену каматну стопу:

$$= \frac{G \times p}{100} \quad 2969,8 = \frac{31000 \times p}{100} \quad 2969,8 = 310p \quad p = 2969,8 : 310 \quad p = 9,58\%$$

20.6.2. Просјечна пондерисана каматна стопа на депозите

Просјечне пондерисане каматне стопе на депозите се израчунавају за двије категорије депозита: депозити становништва и депозити нефинансијских предузећа користећи један од два начина за израчунавање просјечних пондерисаних каматних стопа из тачке 20.6.1. под а) или б) ове методологије.

$$\begin{array}{l} \text{Просјечна} \\ \text{пондерисана} \\ \text{каматна} \\ \text{стопа на} \\ \text{депозите} \end{array} = \frac{\text{Укупни депозити по одређеној каматној стопи}}{\text{Укупни депозити по различитим каматним стопама}} \times \text{коришћена каматна стопа}$$

21. Израчунавање каматних стопа на послове по остатку вриједности (постојећи послови)

Постојећи послови обухватају књиговодствена стања револвинг кредита, дуга по кредитним картицама, те књиговодствена стања депозита по виђењу посљедњег дана извјештајног мјесеца. Наведене инструменте карактерише промјенљивост те се често називају волатилни инструменти.

21.1. Каматне стопе код преконоћних депозита, депозита с отказним роком, дуга по кредитним картицама, револвинг кредита и минуса по текућем рачуну

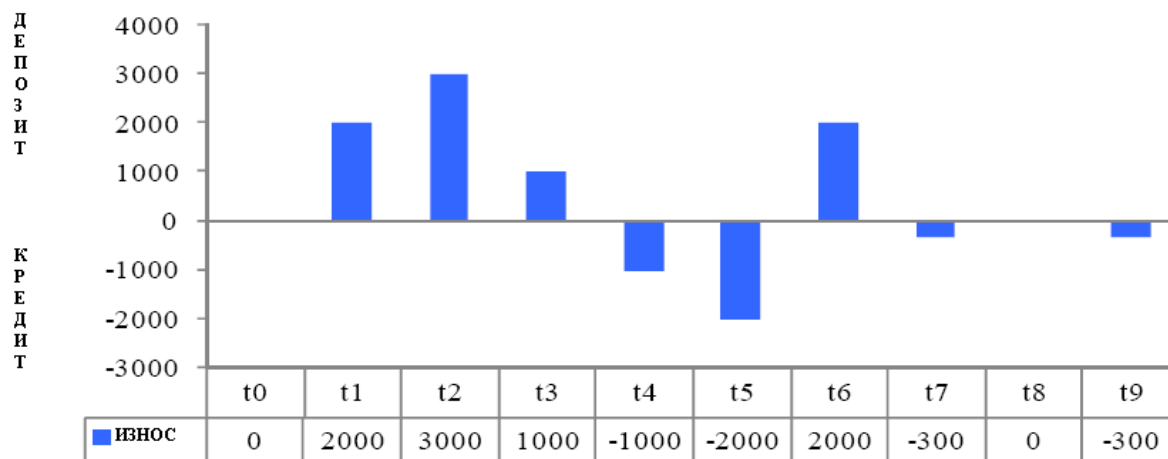
Приликом израчунавања каматних стопа код преконоћних депозита, депозита с отказним роком, дуга по кредитним картицама, револвинг кредита и минуса по текућем рачуну (у даљем тексту: волатилни инструменти) концепт нових послова не односи се само на нове послове већ се проширује и обухвата укупно стање ових инструмената. Пошто се код волатилних инструмената достављају подаци који се односе на укупно стање, не постоји разграничење на постојеће и нове послове. Каматне стопе код ових инструмената израчунавају се као пондерисани просједи каматних стопа које се примјењују на књиговодствено стање тих инструмената посљедњег календарског дана у мјесецу за који се извјештава.

Поред просјечно пондерисаних каматних стопа израчунатих на основу АУКС-а или УДЕКС-а, израчунавају се и просјечно пондерисане номиналне (уговорене) каматне стопе. Код партија које у зависности од стања на рачуну могу бити кредитне (минус по текућем рачуну) или депозитне (преконоћни депозит), стање посљедњег календарског дана у мјесецу за који се извјештава одређује да ли је у питању кредитни или депозитни рачун.

21.2. Третман комбинованог депозитног и кредитног рачуна

Код партија које у зависности од стања на рачуну могу бити кредитне (минус по текућем рачуну) или депозитне (преконоћни депозит), стање посљедњег календарског дана у мјесецу за који се извјештава одређује да ли је у питању кредитни или депозитни рачун.

Примјер: комбинованог кредитног и депозитног рачуна

Стање посљедњег дана у мјесецу узима се у циљу одређивања да ли је рачун кредитни или депозитни у мјесецу за који се извјештава, односно да ли је у питању минус по текућем рачуну или преконоћни депозит. Уколико појединачна времена од t_0 до t_9 представљају један мјесец, тада салда у временима t_1 , t_2 , t_3 , и t_6 – представљају преконоћни депозит, а у временима t_4 , t_5 , t_7 и t_9 – минус по текућем рачуну. Уколико свако од времена од t_0 до t_9 представља један дан, при чему вријеме t_9 представља дан извјештавања, у овом примјеру рачун је кредитни, тј. у питању је минус по текућем

рачуна јер се у обзир узима само стање рачуна на посљедњи дан у календарском мјесецу за који се извјештава.

21.3. Третман кредитних картица

Банка искључиво приказује каматне стопе и износе који се односе на дуг (кредит) настао коришћењем кредитне картице. Износ дуга и каматну стопу примијењену на дуг настао коришћењем револвинг кредитне картице, банка укључује у дуг по кредитној картици. Уколико клијент користи дебитну картицу, при чему се на текућем рачуну евидентира минус (прекорачење), банка приказује каматну стопу у оквиру минуса (прекорачења) по текућем рачуну.

Банка, приликом извјештавања у оквиру постојећих послова код дуга по кредитним картицама, укључује дуг по кредитним картицама одобрен као продужени кредит (каматна стопа > 0%) и дуг одобрен као кредитну погодност (одложено плаћање с 0% камате). Каматна стопа израчунава се као просјечно пондерисана каматна стопа.

Примјер: Приказивање каматне стопе код дуга по кредитној картици

Посљедњег дана у мјесецу стање укупног дуга по кредитној картици износи 12.000 КМ. Од тог износа 8.000 КМ представља кредитну погодност (одложено плаћање по 0% камате), а 4.000 КМ је продужени кредит по каматној стопи од 24% (каматна стопа > 0%).

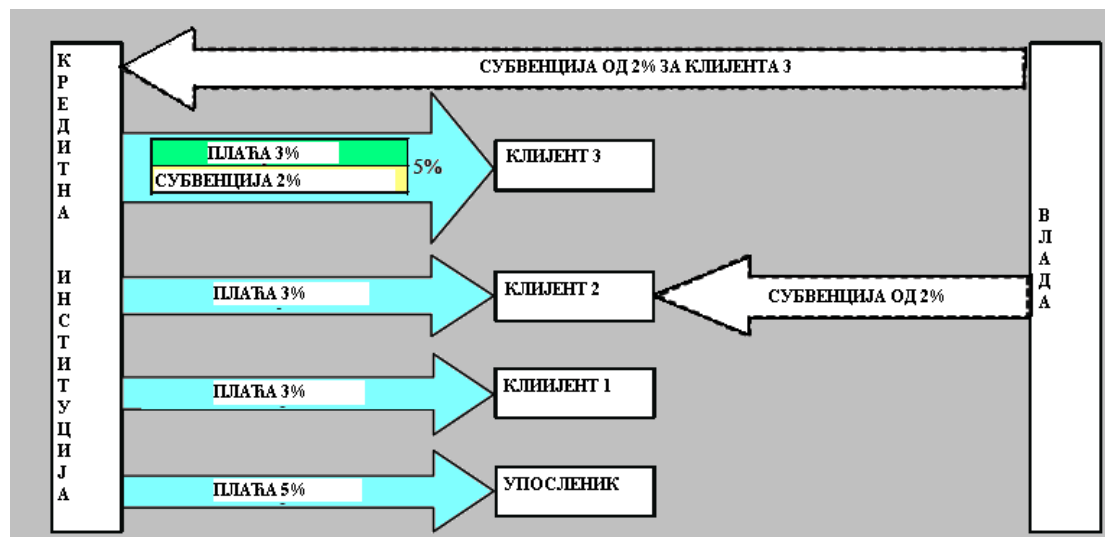
У оквиру каматних стопа банке на постојеће послове приказује се износ од 12.000 КМ и просјечно пондерисана каматна стопа која у примјеру износи 8 0%

Уколико клијент не отплати уговорени минималан износ отплате дуга по кредитној картици у року предвиђеном уговором, банка зарачунава одређене пенале који могу бити у форми каматне стопе, тј. више каматне стопе и као такви укључују се у статистику каматних стопа. Уколико се пенали приказују у форми додатних трошкова или накнада, не укључују се у израчунавање АУКС-а или УДЕКС-а. Одобрени кредитни лимит у оквиру којег клијент може да се задужи сам по себи не представља нови посао.

22. Третман субвенционисаних кредита

За потребе извјештавања о каматним стопама банака, код субвенционисаних кредита банка увијек приказује каматне стопе с аспекта банке, дакле на основу којих остварује

Примјер: Каматне стопе код субвенционисаних депозита

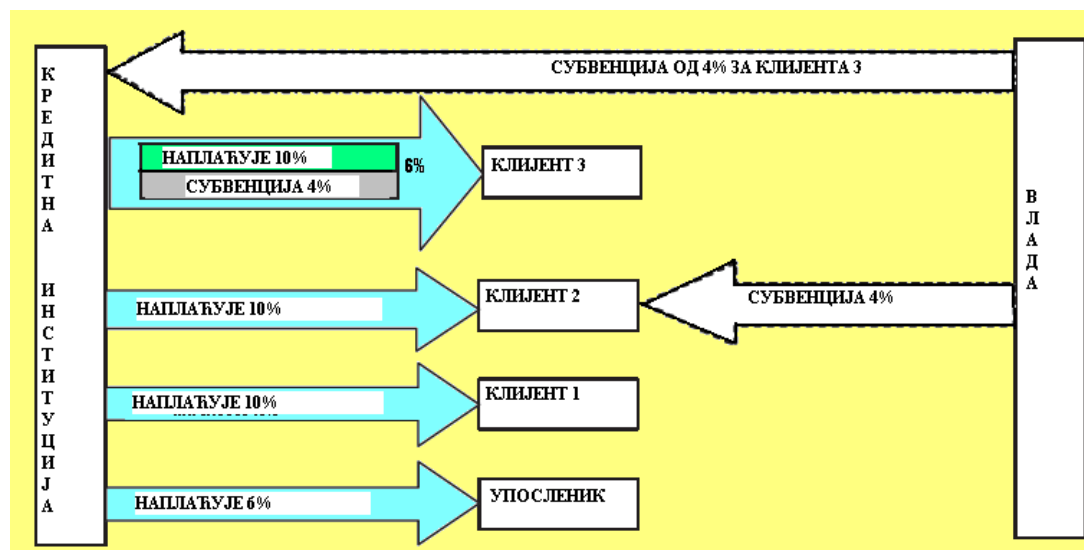
Уколико клијент добија камату по стопи од 5% на годишњем нивоу на положени депозит, при чему 3% добија од банке, а 2% је субвенционисано од стране трећег лица, које је клијент примио преко банке. Онда само 3% улази у статистику каматних стопа банке.

За клијенте 1, 2 и 3 пријављује се каматна стопа од 3%, док се за упосленика који има посебне услове извјештава каматна стопа од 5%.

приход.

Овај принцип примјењује се само уколико треће лице добија субвенцију преко банке.

Примјер: Каматне стопе код субвенционисаних кредита

Такође, уколико банка зарачунава камату по стопи 10% годишње на кредит, при чему сам клијент плаћа 6%, а 4% плаћа трећа страна као субвенцију директно банци, каматна стопа од 10% годишње приказује се у статистици каматних стопа банке за клијенте 1,2 и 3. За усленика који има посебне услове пријављује се каматна стопа од 6%.

Овај принцип примјењује се без обзира да ли треће лице даје субвенцију директно клијенту или то чини преко банке.

Дисеминација статистике каматних стопа

23. Дисеминација статистике каматних стопа врши се у складу с наведеним прегледом активних и пасивних каматних стопа, који садржи серије података формиране почев од јануара 2012. године, како слиједи:

а) Активне каматне стопе

- 1) Каматне стопе на кредите становништву у КМ,
- 2) Каматне стопе на кредите становништву у КМ с валутном клаузулом,
- 3) Каматне стопе на револвинг кредите становништву, прекорачења и кредитне картице,
- 4) Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима у КМ,
- 5) Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима у КМ с валутном клаузулом,

б) Каматне стопе на револвинг кредите нефинансијским предузећима, прекорачења и кредитне картице

б) Пасивне каматне стопе

- 1) Каматне стопе на депозите становништва у КМ и у КМ с валутном клаузулом,
- 2) Каматне стопе на депозите становништва у страниј валути (осим евро валуте),
- 3) Каматне стопе на депозите становништва у евро валути,
- 4) Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа у КМ и у КМ с валутном клаузулом,
- 5) Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа у страниј валути (осим евро валуте),
- б) Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа у евро валути.

24. Остале активне каматне стопе на кредите у страниј валути се не публикују за сада, због недовољне заступљености ових кредита у извјештајима банака те се не могу се сматрати релевантним податком о просјеку за БиХ.

Прелазне и завршне одредбе

25. Подаци статистике каматних стопа Централне банке објављују се мјесечно, на Интернет страници Централне банке Босне и Херцеговине www.cbbh.ba, 4-5 седмица по истеку извјештајног мјесеца, у складу с Календаром објављивања података Финансијског сектора БиХ <http://cbbh.ba/index.php?id=29&lang=bs>. Подаци статистике каматних стопа се објављују у оквиру статистике Финансијског сектора у БиХ <http://cbbh.ba/index.php?id=33&lang=sr&sub=mon>. Одређени индикатори статистике каматних стопа се објављују и у ММФ-ој мјесечној публикацији – International Financial Statistics – IFS.

26. Мјесечни подаци о просјечним пондерисаним каматним стопама су такође доступни корисницима и путем повремених саопштења за штампу, мјесечног економског прегледа, као и кварталних билтена и годишњег извјештаја који се објављују на Интернет страници Централне банке у оквиру фолдера Публикације <http://cbbh.ba/index.php?id=35&lang=bs>.

27. Претходна статистика каматних стопа коју је Централна банка публиковала за период од јануара 2002. године до децембра 2012. године је доступна у оквиру фолдера Архива на Интернет страници Централне банке http://cbbh.ba/index.php?id=33&lang=hr&sub=mon_archive.

28. Ова методологија ступа на снагу даном доношења.

29. Ступањем на снагу ове методологије стављају се ван снаге Додатна појашњења за попуњавање Извјештаја 2SR-проширена верзија и осталих извјештаја за прикупљање података за потребе статистике монетарног и финансијског сектора (MSF), 02/3-192/06 од 28. новембра 2006. године и у складу с додатним појашњењима Упутство за израчунавање просјечних каматних стопа на кредите и депозите приватних предузећа и становништва који су реализовани у извјештајном мјесецу, из новембра 2006. године.

ГУВЕРНЕР
др Кемал Козарић